

12. v. A törvény pedig nincs hitből...

Pál a skolasztikusoknak nyíltan ellenszegülve jelenti ki: „A törvény nincs hitből.” Mi vajon az az irgalmasság, amiről a skolasztikusok annyit szónokolnak? A törvény nem parancsolja meg az irgalmasságot? Az igazság az, hogy a törvény semmi egyebet nem parancsol meg, mint az irgalmasságot, ahogy az az alábbi íráshelyekből is kitetszik: „Szeresd azért az URat, a te Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes erődből” (5Móz 6,5). „De irgalmasságot cselekszem ezerzig azokkal, akik szeretnek engem, és megtartják a parancsolataimat” (2Móz 20,6). „E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták” (Mt 22,40). Ha a törvény megkívánja az irgalmasságot, úgy az irgalmasság a törvény és nem a hit része. Mivel Krisztus felváltotta a törvényt, amely megparancsolja az irgalmasságot, ebből az is következik, hogy az irgalmasság a törvénnyel együtt hatályon kívül került, hogy semmi szerepük ne legyen a megigazulásban, és csak a hit maradt.

...hanem aki cselekszi azokat, élni fog általa.

Pál belefog a törvénybeli igazság és a hitből való igazság közti különbség magyarázatába. A törvényből való igazság a törvény betöltése ezen igeszakasz szerint: „Aki cselekszi azokat, él általuk.” A hitből való igazság az evangéliumban való hit emez ige értelmében: „Az igaz a hite által él.” A törvény adósságnyilatkozat, az evangélium hitelnnyilatkozat. E különbségtétel segítségével magyarázza meg Pál, miért nem képes megigazítani a törvényben megparancsolt irgalmasság: mert a törvény semmit nem tud hozzátenni a megigazításunkhoz.

És ez így is van: a cselekedetek a hit után következnek, de a hit nem érdemszerző cselekedet. A hit ajándék. A törvény jellegét és korlátait szigorúan szem előtt kell tartani.

Ha Krisztusban hiszünk, hit által élünk. Ha a törvényben hiszünk, lehetünk ugyan tevékenyek, de nincs életünk. A törvénynek nem tiszte, hogy életet adjon. A törvénynek az a tiszte, hogy öljön. Igaz, a törvény így szól: „Amely ember cselekszi azokat, él azok által.” De hol az az ember, amely képes megcselekedni „azokat”, vagyis hogy szeresse Istent teljes szívéből, teljes lelkéből és teljes elméjéből, felebarátját pedig, mint önmagát!

Pálnak egyetlen rossz szava sincs azokra, akik hit által elnyerték az igazságot, és ilyenformán a törvény valódi cselekvői. Ő azokkal száll szembe, akik azt gondolják, hogy be tudják tölteni a törvényt, holott igazából azzal, hogy a törvény által próbálják meg elnyerni az igazságot, kizárólag vétkezni képesek a törvény ellen. A törvény megkívánja, hogy

igaz hittel féljük, szeressük és imádjuk Istent. A törvénycselekvők képtelenek erre. Ehelyett új istentiszteleti módokat agyalnak ki, és újfajta cselekedeteket, amiket Isten soha nem parancsolt meg. De ezzel csak felszítják az Ő haragját, amint meg van írva: „Pedig hiába tisztelnem engem, ha olyan tanításokat tanítanak, amelyek embereknek parancsolatai” (Mt 15,9). Ezek szerint a törvénycselekvők leplezetlen lázadást folytatnak Isten ellen, azonkívül bálványimádók, akik folyton-folyvást vétnek az első parancsolat ellen. Egyszerűen egyáltalán nem jók ők – még ha kívülről úgy is tetszhet, hogy módfelett féltő gonddal vigyáznak az Isten tiszteletére.

Mi, akik hit által igazulunk meg, miként a régi korok szentjei is, lehetünk ugyan a törvény alatt, de nem vagyunk a törvény átka alatt, mert a bűn Krisztusra való tekintettel nem tulajdonítatik nekünk. Ha a hívők nem tudják betölteni a törvényt, ha a bűn az Isten iránti szeretetük dacára is beléjük csimpaszkodik, mit várhatsz azoktól, akik még nem nyerték el a hitből való igazságot, akik még mindig Isten és az Ő Igéjének ellenségei, mint ezt a hinni képtelen törvénycselekvőknél is látod? Ez is csak azt mutatja, mennyire lehetetlen a törvény betöltése azoknak, akik nem igazultak meg hit által.

13. v. Krisztus váltott meg minket a törvény átkától úgy, hogy átokká lett értünk – mert meg van írva: Átkozott, aki fán függ.

Jeromos és mai követői mindegyre gyötrik az ő nyomorúságos elméjüket e vigasztaló igeszakasz felett, megmenteni iparkodva Krisztust attól az állítólagos sértéstől, hogy átoknak nevezzék. Ezt mondják: „E Mózesztől származó idézet nem vonatkozik Krisztusra. Pál túl szabadosan idézi Mózeszt, általánosítva az 5Móz 21,23-ban tett állításokat. Mózesnél ez áll: 'átkozott, aki fán függ'. Pálnál ez: 'átkozott minden, aki fán függ'.* Másfelől elhagyja Mózesztől azt, hogy 'Isten előtt'. A mózesi szakasz ugyanis így hangzik: 'átkozott Isten előtt, aki fán függ'. Mózes arról a bűnözőről beszél, aki méltó a halálra. 'Hogyan is lehet ez igeszakaszt a szent Krisztusra érteni úgy – tesz fel a kérdést ellenfeleink –, mint akin Isten átka van, és mint aki rászolgált arra, hogy a fán függjön?’” Ez az igemagyarázat nagy hatással lehet a hiszékenyekre, akik azt hihetik, hogy lám, milyen buzgón igyekeznek megvédeni Krisztus dicsőségét és tisztességét! De vegyük csak szemügyre, mire gondol itt Pál.

Pál nem mondja, hogy Krisztus saját maga miatt lett átokká. A hangsúly e szón van: „értünk”. Maga Krisztus ártatlan. Ő maga nem szolgált rá arra, hogy a fán függjön valamely úgymond általa elkövetett bűnért. De mivel Krisztus mások helyét foglalta el, olyanok helyét, akik bűnösök

* Károli-ford.

voltak, mint valami törvényszegőt függesztették fára. Mózes törvénye nem hagy kibúvót. Azt mondja, hogy a törvényszegőnek fán kell függnie. Kik azok a törvényszegők, akiknek a helyét elfoglalta? Mi vagyunk azok! A halálos ítéletet, az örök kárhozat igazságát már régen kimondták feletünk. Krisztus azonban magára vette minden bűnünket és meghalt értünk a kereszten. „...és a bűnösök közé számították, noha sokak bűnét hordozta, és közbenjárt a bűnösökért” (Ézs 53,12).

Valamennyi hajdanvolt próféta arról szólt, hogy Krisztusnak fő-fő törvényszegővé, gyilkossá, paráznává, tolvajjá és káromlóvá kell lennie, olyanná, amelyet nem hordott még hátán a föld. Amidőn az egész világ bűneit magára veszi, Krisztus nem ártatlan személy többé. Bűnös az egykor istenkáromló Pál bűneiben; bűnös a Krisztust egykor megtagadó Péter bűneiben; bűnös Dávid bűneiben, aki házasságtörést és gyilkosságot követett el és alkalmat adott a pogányoknak az Úr csúfolására. Egyszóval, Krisztus annyira bűnös lett valamennyi ember bűnében, hogy a vérével kellett fizetnie ezekért. Az átok lesújtott Reá. A törvény a bűnösök közé számlálta Őt. Nem egyszerűen a bűnösök társaságába került. Oly messze elment, hogy eggyé lett a bűnösök testével és vérével. A törvény azért bűnösnek ítélte és fára függesztette Őt.

Azzal, hogy elválasztják tőlünk, bűnösöktől, és szent példaképként emelik magasba Őt, a tévelygések szerzői megfosztanak bennünket legfőbb vigaszunktól. Helytelen színben tüntetik fel, mint valami fenyegető zsarnokot mutatva be Őt, aki a legcsekélyebb bosszantásra is azonnal kész eltörölni minket a föld színéről.

Azt mondják nekem, hogy képtelen és gonosz dolog Isten Fiát átkozott bűnösnek nevezni. Azt felelem erre: Ha tagadod halálraítélt bűnös voltát, kénytelen vagy azt is tagadni, hogy Krisztus meghalt. Nem kevésbé képtelen az az állítás, hogy Isten Fia meghalt, mint az, hogy Isten Fia bűnös volt.

Keresztelő János ekként azonosította Őt: „az Istennek ama báránya, aki elveszi a világ bűnét”. Isten szeplőtlen Báranyaként Krisztus önnön személyében ártatlan volt. De mivel magára vette a világ bűneit, bűntelen lényét beszennyezték a világ bűnei. Ami bűnt csak én, te, mindnyájan elkövettünk vagy el fogunk követni, azok mind Krisztus bűnei, mintha éppenséggel Ő követte volna el azokat. Bűneinknek Krisztus bűneivé kell lenniük, különben örökre elveszünk.

Ézsaiás kijelenti Krisztusról: „az ÚR órá vetette mindnyájunk vétékét”.* Nincs jogunk e kijelentés erejét enyhíteni. Isten nem űz tréfát a szavakkal. Micsoda vigasztalás a keresztyén számára a tudás, hogy Krisztus teljesen beborítják az én bűneim, a te bűneid, a világ összes bűne!

* Ézs 53,6

A pápisták is kiagyalták a maguk tanítását a hitről. Azt mondják, hogy az irgalmasság hívja létre és ékíti a hitüket. Azzal, hogy leszakítják Krisztust a bűneinkről, azzal, hogy bűntelenné teszik Őt, visszahányják reánk a bűneinket és Krisztust mindenestül haszontalanná teszik számunkra. Miféle irgalmasság ez? Ha ez az ízelítő az ő agyba-főbe dicsért irgalmasságukból, úgy mi nem kérünk abból!

Könyörületes mennyei Atyánk látta, hogyan nyomott el bennünket a törvény és mennyre lehetetlen volt kijutnunk a törvény átka alól. Elküldte azért egyszülött Fiát e világra, és azt mondta Neki: „Most te vagy a hazudós Péter, az üldöző Pál, a parázna Dávid, az engedetlen Ádám, a kereszten függő lator. Neked, Fiam, Neked kell megfizetned a világ gonoszságáért.” A törvény így zsémbel: „Rendben. Ha a Fiad magára veszi a világ bűnét, senki másban nem látok bűnt. Neki kell meghalnia a kereszten.” És a törvény meg is öli Krisztust. Mi ellenben szabadon távozhathatunk.

Az apostol érve a törvényből való igazsággal szemben támadhatatlan. Ha Krisztus hordozza a bűneinket, nem mi hordozzuk azokat. Ám ha Krisztus ártatlan a bűneinkben és nem hordozza azokat, nekünk kell hordoznunk azokat és nekünk kell meghalnunk a bűneinkben. „De hála Istennek, aki a diadalmat adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által.”*

Nézzük csak, hogyan tudott győzni Krisztus ellenségeink felett. A világ összes bűne – a múltbeliek, a jelen és a jövő bűnei egyaránt – Krisztusba csimpaszkodott, és egyként kárhoztatták Őt. Mivel azonban Krisztus Isten, igazsága örökkévaló és bevehetetlen. E kettő, a világ bűnei és Isten igazsága, vívott egymással ádáz harcot. A világ bűnei őrjöngve ostromolták Isten igazságát. Az igazság halhatatlan és legyőzhetetlen. Másfelől a bűn nagyhatalmú zsarnok, aki minden embert igájába hajt. A zsarnok lecsap Krisztusra, de Krisztus igazsága bevehetetlen. A harc kimenetele nyilvánvaló. A bűn alulmarad, az igazság diadalmaskodik és uralkodik örökké.

Hasonlóképpen szenvedett vereséget a halál. A halál a világ császára. Lesújt királyokra, fejedelmekre, minden emberre. Úgy képzelet, hogy elpusztít minden életet. Krisztusnak azonban halhatatlan élete van, és a halhatatlan élet diadalt aratott a halál felett. Krisztus révén a halál elvesztette a fullánkját. Krisztus a halál Halála.

Hasonlóképpen szállt szembe Isten átka Isten Krisztusban való örökkévaló irgalmasságával. Az átok kárhoztatni akarta Isten irgalmát. De nem tehette, mert Isten irgalmassága örökkévaló. Az átoknak félre kellett állnia az útból. Ha Isten Krisztusban való irgalmassága alulmaradt volna, Isten maga maradt volna alul, ami természetesen lehetetlen.

* 1Kor 15,57

Krisztus, ahogy Pál mondja, „lefegyverezte a fejedelemségeket és a hatalmasságokat, nyilvánosan pellengérré állította őket, diadalmaszkodva rajtuk a kereszten” (Kol 2,15). Nem árthatnak azoknak, akik Krisztusban rejtőznek el. A bűnt, a halált, Isten haragját, a poklot, az ördögöt mind-mind megfenyítette Krisztus. Ahol Krisztus közel van, a gonosz hatalmainak kellő távolságban kell maradniuk. Szent János mondja: „és az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk” (1Jn 5,4).

Talán fel sem tudjuk fogni most, mennyire ellentmondást nem tűrően kell vallanunk Krisztus istenségét. Az egész világ összes bűne, a halál és az Isten haragja felett aratott diadal nem holmi teremtmény műve volt. A bűn és a halál hatalmát csak egy nagyobb hatalom törhette meg. Egyedül Isten törölhette el a bűnt, ronthatta meg a halált és vehette el a törvény átkát. Egyedül Isten hozhatta napvilágra az igazságot, az életet és az irgalmasságot. Azzal, hogy a Szentírás e munkát Krisztusnak tulajdonítja, Krisztust örökkévaló Istennek jelentette ki. A megigazulás tana csakugyan alapvető fontosságú. Ha e tekintetben megmaradunk az egészséges tudományban, minden egyéb keresztény tan tekintetében is egészséges lesz a hitünk. A Krisztusban való hit általi megigazulást tanítva azt is megvalljuk egyben, hogy Krisztus Isten.

Nem tudok napirendre térni a pápa teológusainak vaksága felett. Hogy is képzelhetik, hogy a bűn hallatlan erejét, a halált és az átkot legyőzhetik az ember hitvány cselekedetei, a böjtölések, a zarándoklatok, a misék, a fogadalmak és efféle limlomok! A vakoknak e vak vezetői átengedik e szegény népet a bűn, a halál és az ördög kényének-kedvének. Milyen esélye lehet egy védtelen teremtménynek a sötétség ezen erőivel szemben? Olyan bűnösöket nevelnek így ki, akik tízszerre rosszabbak bármely tolvajnál, ringyónál vagy gyilkosnál. Egyedül Isten isteni hatalma ronthatja le a bűnt és a halált, és teremthet igazságot és életet.

Amikor azt halljuk, hogy Krisztus átokká lett érettünk, higgyük azt örömmel és bizonyossággal. Hit által Krisztus helyet cserél velünk. Ő kapja a mi bűneinket, mi az Ő szentségét.

Egyedül hit által válhatunk igazzá, mivelhogy a hit felruház bennünket Krisztus bűntelenségével. Minél teljesebben hisszük ezt, annál teljesebb lesz az örömünk. Higgyed, hogy a bűn, a halál, az átok semmis, mondhatnám érvénytelen, nulla. Valahányszor a bűn és a halál felingerelnek, tekintsd azokat az ördög szemfényvesztésének. Nincs immár bűn, nincs átok, nincs halál, nincs ördög, mert Krisztus leszámolt ezekkel. E tény bizonyos. A tényben semmi hiba. Ha valamiben fogyatkozás lehet, az a hit hiánya.

Az Apostoli Hitvallás szerint ilyen módon teszünk vallást: „Hiszek a keresztény egyházban.” Ez annyit jelent, hogy vallom, hogy Isten egyházában nincs bűn, nincs átok, nincs gonosz. A hit ezt mondja: „Hiszem

ezt.” De ha a szemednek akarsz hinni, számos fogyatkozást és bűnt találsz majd a szent egyház tagjaiban. Látod, amint elesnek a kísértésben, látod, mily gyöngék a hitben, látod, mint engednek utat a haragnak, az irigységnek és egyéb gonosz hajlamoknak. „Miképpen is lehet az egyház szent?” – kérded majd. Úgy van ez a keresztény egyháznál is, mint a keresztény híveknél egyenként. Ha megvizsgálom magamat, rengeteg szentségtelen dolgot találok, amin megdőbbenek. De ahogy a bennem lakozó Krisztusra nézek, arra jutok, hogy mindent egybevetve szent vagyok. És így van ez az egyházzal is.

A Szentírás nem azt mondja, hogy Krisztus átok alatt volt. Egyértelmű a megfogalmazás: Krisztus átokká tétetett. 2Kor 5,21-ben Pál így ír: „Mert azt, aki bűnt nem ismert, bűnné tette értünk, hogy mi Isten igazsága legyünk őbenne.” Jóllehet ezt és az ehhez hasonló íráshelyeket megfelelően lehet magyarázni úgy is, ha azt mondjuk, hogy Krisztust feláldozták az átokért és a bűnért, mindazáltal meglátásom szerint úgy kell hagyni e részeket, amint olvassuk: Krisztust bűnné tették, Krisztust átokká tették. Amikor a bűnös tudatára ébred állapotának, nem egyszerűen nyomorultnak érzi magát: úgy érzi, hogy ő maga a nyomorúság; nem egyszerűen bűnösnek érzi magát, bűnnek érzi magát.

Lássunk hát e vers végére: Minden gonosz elnyelt volna bennünket, ahogy a hitleneket el is nyeli örökre, ha Krisztus nem vált volna fő-fő törvényszegővé és minden bűnünk elhordozásában vétkessé. A világ bűnei egy rövid pillanatra letaglózták Őt. Körülvették Őt, mint a víz. Krisztusra utal az ószövetségi próféta panasza: „Izzó haragod járt át, szorongatásaid elemésztettek engem” (Zsolt 88,17). Krisztus megváltó műve által megszabadultunk az Isten rettentéseitől az életre, amelyben örökös öröm lesz részünk.

14. v. Hogy Ábrahám áldása Krisztus Jézusban a pogányoké legyen.

Pál szüntelenül szem előtt tartja ez igét: „És utódaidban áldást nyer a föld minden nemzetsége.” Az Ábrahámnak tett áldott ígéret egyedül Krisztus – aki Ábrahám utóda – által juthat el a pogányokhoz. Hogy áldás lehessen minden nemzet számára, Krisztusnak átokká kellett lennie: csak így vehette le az átkot a föld nemzeteiről. Az érdem, amely mellett síkra szállunk, a cselekedet, amit hirdetünk, nem más, mint az a Krisztus, aki átokká lett értünk.

Tegyünk hát szert jártasságra ama művészetben, hogy bűneinket, halálunkat és minden gonoszságunkat önmagunkról Krisztusra, Krisztus igazságát és áldását pedig Krisztusról önmagunkra helyezzük át.